

Bijlage 1

Reactie- en antwoordnota zienswijzen ontwerpbestemmingsplan Leeuwarden - Buitengebied

Het ontwerpbestemmingsplan Leeuwarden - Buitengebied heeft in de periode vanaf 19 september 2013 gedurende zes weken ter inzage gelegen. Gedurende deze periode zijn 4 zienswijzen ontvangen.

Hieronder wordt de inhoud van de zienswijzen samengevat en volgt per punt het gemeentelijke commentaar.

Zienswijze 1 **Gasunie**

- A. *Gasunie geeft aan in het vooroverleg al een reactie te hebben ingediend, maar dat deze reactie niet volledig is geweest. Op de verbeelding is de ligging van de gastransportleiding N-503-70 ten noorden van het nieuwe station Werpsterhoek, ter hoogte van de Bredyk niet geheel overeenkomstig de gegevens weergegeven. De gastransportleiding ligt buiten het plangebied, echter de leiding kent een belemmeringenstrook van 4 meter aan weerszijden van de hartlijn. De gastransportleiding ligt op ongeveer 2,5 meter van het plangebied en de bijbehorende belemmeringenstrook ligt deels in het plangebied. Verzocht wordt de verbeelding hier op aan te passen.*

Reactie:

De belemmeringenstrook is, conform het verzoek, op de verbeelding aangebracht.

- B. *In de reactienota (in het kader van het vooroverleg) is aangegeven dat artikel 19.3.a niet zal worden geschrapt en ten aanzien van artikel 19.3.b is aangegeven dat bouwwerken, geen gebouwen zijnde geen kwetsbare objecten zijn. Voor de afwijking voor gebouwen (artikel 19.3.a) geldt dat gebouwen wel kwetsbare objecten kunnen zijn. Verzocht wordt om in artikel 19.3.a toe te voegen dat er geen kwetsbare objecten worden toegestaan.*

Reactie:

Deze zinsnede is toegevoegd aan artikel 19.3.a.

Zienswijze 2 **LTO Noord**

- A. *Inleidend geeft LTO Noord aan een groot bezwaar te hebben tegen de keuze van het alternatief waar na het opstellen van de PlanMER de keuze op is gevallen, zijnde alternatief 1. Met dit alternatief kan afdoende garantie worden gegeven dat het bestemmingsplan geen negatieve effecten kan veroorzaken op Natura 2000-gebieden, waaronder de Alde Feanen.*

Om te waarborgen dat er geen effect kan optreden is een specifieke gebruiksregel toegevoegd in de regels van het bestemmingsplan:

"Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend:

- a. *het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van het houden van vee, zodanig dat er sprake is van een negatief effect op een Natura 2000-gebied door stikstofdepositie, met uitzondering van:*

- *het bestaand gebruik, met dien verstande dat als referentiedatum voor het bestaand gebruik in afwijking van het bepaalde in artikel 1, sub 19 wordt verstaan de referentiedata die zijn genoemd in bijlage 4 bij deze regels;
het op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 vergunde gebruik;"*

Het bestaand gebruik zoals dat was op 10 juni 1994 is maatgevend tenzij later op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 een ander gebruik vergund is. De aantallen stuks vee die per die datum vergund zijn gelden. LTO voorziet hierbij problemen:

- 1. Hoe moet op bedrijfsniveau aangetoond worden wat de bestaande toestand was op 10 juni 1994 en wie moet dat aantonen?*
- 2. Als het aantal stuks vee groter is dan in 1994 dan is de kans reëel dat er in een aantal gevallen geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet is verstrekt, die met de wetenschap van nu wel aanwezig moet zijn. Wie draagt de verantwoordelijkheid voor deze ontstane situatie? Is dit de ondernemer of de gemeente die de bouw- en milieuvergunning toentertijd verstrekke?*

Reactie:

Uit de zienswijze van LTO Noord blijkt dat de in het bestemmingsplan opgenomen gebruiksregel voor LTO mogelijk onvoldoende duidelijk is. Voor er een reactie op de opmerkingen in de zienswijze wordt uiteengezet is het dan ook wenselijk om hiervoor een algemene toelichting op de gebruiksregel uiteen te zetten.

Op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw) mag alleen een bestemmingsplan *"waarbij is verzekerd dat (na de referentiedatum) de stikstofdepositie (...) op de voor stikstof gevoelige habitats in een Natura 2000-gebied (...) per saldo niet is toegenomen of zal toenemen"* worden vastgesteld. Dit betekent dat op grond van een bestemmingsplan een toename van de stikstofdepositie in een Natura 2000-gebied moet worden voorkomen. Hierbij zijn, zoals ook uit de zienswijze van LTO blijkt, verschillende regels voor te stellen.

Belangrijk om hierbij op te merken is dat voor een bestemmingsplan geen sprake mag zijn van een toename in vergelijking met de situatie op het moment van de referentiedatum van het betreffende Natura 2000-gebied. De referentiedatum is de datum waarop het Natura 2000-gebied als natuurgebied is aangewezen. In beginsel is deze datum voor ieder Natura 2000-gebied een verschillende.

Uit de resultaten van het planMER blijkt dat, zonder aanvullende maatregelen, een toename van de stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden in en in de omgeving van de gemeente niet is uit te sluiten. Dit betekent dat maatregelen nodig zijn. In het bestemmingsplan is naar aanleiding hiervan de betreffende gebruiksregel als maatregel opgenomen.

Bij de keuze voor een (maat)regel waren voor ons twee voorwaarden belangrijk:

1. Op basis van de regel is het bestemmingsplan niet in strijd met de Nbw en is sprake van een uitvoerbaar bestemmingsplan;
2. Op basis van de regel worden, in vergelijking met de Nbw, geen aanvullende beperkende voorwaarden in het bestemmingsplan opgenomen.

Op basis van de twee voorwaarden is bij het opstellen van de gebruiksregel de keuze gemaakt om zo goed als mogelijk aan te sluiten op de Nbw. Deze keuze is ook gemaakt omdat de projecten die op grond van het bestemmingsplan mogelijk worden gemaakt (zoals de uitbreiding van agrarische bedrijven) sowieso ook al aan de Nbw moeten voldoen. Hiermee willen wij voorkomen dat op grond van het bestemmingsplan een (uitbreiding van) een agrarisch bedrijf, in vergelijking met de Nbw aan aanvullende voorwaarden moet voldoen. Met andere woorden: als (de uitbreiding van) het agrarisch bedrijf, wat betreft de stikstofdepositie op een Natura 2000-gebied, op grond van de Nbw mogelijk is, dan moet dat ook op grond van het bestemmingsplan mogelijk zijn.

Naar onze mening kan met de opgenomen gebruiksregel aan de twee hiervoor genoemde voorwaarden worden voldaan. Ter onderbouwing hiervan is hierna de gebruiksregel in verschillende delen verder uiteengezet:

1. ***"Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend: het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van het houden van vee, zodanig dat er sprake is van een negatief effect op een Natura 2000-gebied door stikstofdepositie"***.

Dit deel van de regel is het algemene uitgangspunt. Op grond hiervan is alleen dat gebruik van agrarische bouwwerken (zoals stalgebouwen) en gronden ((agrarische) cultuurgronden) mogelijk als er geen sprake is van een negatief effect op een Natura 2000-gebied door stikstofdepositie. Uit het planMER (en de Nbw) is af te leiden wat onder een negatief effect moet worden begrepen: 'een per saldo toename van de stikstofdepositie'. Deze regel sluit wat dit betreft helemaal aan op de hiervoor uiteengezette regel van de Nbw.

2. ***"Met uitzondering van: het bestaand gebruik, met dien verstande dat als referentiedatum voor het bestaand gebruik in afwijking van het bepaalde in artikel 1, sub 19 wordt verstaan de referentiedata die zijn genoemd in bijlage 4 bij deze regels"***.

Op grond van de Nbw mag alleen een bestemmingsplan "waarbij is verzekerd dat (na de referentiedatum) de stikstofdepositie (...) in een Natura 2000-gebied (...) per saldo niet is toegenomen of zal toenemen" worden vastgesteld.

Uit deze regel van de Nbw is af te leiden dat het (bestaand) gebruik op de referentiedatum altijd mogelijk is. Na de referentiedatum mag de stikstofdepositie vanwege het gebruik in een Natura 2000-gebied per saldo niet toenemen.

Vanwege "het bestaand gebruik op de referentiedatum" is er sprake van een stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden¹. Op grond van de Nbw is dit gebruik niet in strijd met de wet als er door dit gebruik na de referentiedatum geen sprake is van een per saldo toename van de stikstofdepositie. Als er wel sprake is van een toename, kan er geen sprake zijn van "bestaand gebruik op de referentiedatum". Dit is waarom dit deel van de regel, als uitzondering op het algemene uitgangspunt, in de gebruiksregel is opgenomen. Belangrijk om hierbij op te merken is dat voor

---

¹ De depositie kan ook 0 mol stikstof/hectare/jaar zijn, bijvoorbeeld in het geval van akkerbouw. Deze situatie doet zich in het bestemmingsplangebied echter niet voor.

dit deel niet het aantal stuks vee belangrijk is, maar de stikstofdepositie in een Natura 2000-gebied vanwege het gebruik. Met het begrip stikstofdepositie wordt aangesloten bij de terminologie van de Nbw (artikel 19 kd Nbw). De stikstofdepositie wordt niet alleen bepaald door het aantal stuks vee, maar ook door het stalsysteem.

3. "Met uitzondering van: het op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 vergunde gebruik".

Onder de in 1. en 2. opgenomen delen van de gebruiksregel is geen toename van de stikstofdepositie op een Natura 2000-gebied vanwege het gebruik mogelijk. Dit betekent in hoofdlijnen dat de stikstofemissie van een agrarisch bedrijf niet mag toenemen. De Nbw biedt echter wel ruimte voor een toename van de stikstofdepositie vanwege de toename van de stikstofemissie van een afzonderlijk agrarisch bedrijf. Een voorwaarde daarbij is wel dat, vanwege een ander bedrijf, een afname plaatsvindt waardoor per saldo geen sprake is van een toename van de stikstofdepositie op een Natura 2000-gebied. Daar is echter wel een vergunning op grond van de Nbw voor nodig, dan wel een verklaring van het bevoegd gezag (provincie) dat een vergunning niet nodig is.

Het verlenen van een vergunning op grond van de Nbw is alleen mogelijk als er geen sprake is van een (significant) negatief effect op een Natura 2000-gebied. Dit betekent dat voor het verlenen van de vergunning de hiervoor opgenomen overwegingen wat betreft de toename van de stikstofdepositie ook van toepassing zijn. Ook hierbij moet de mogelijke toename van de stikstofdepositie van de activiteit waarvoor de vergunning wordt aangevraagd in samenhang met de depositie van andere activiteiten worden beoordeeld.

Met andere woorden: ook voor het verlenen van de vergunning mag 'de stikstofdepositie (...) in een Natura 2000-gebied (...) per saldo niet zijn toegenomen of toenemen'. Wij zijn dan ook van mening dat een vergunning op grond van de Nbw (of de verklaring dat een vergunning niet nodig is) een voldoende onderbouwing is dat er geen sprake is van een negatief effect of dat de stikstofdepositie niet zal toenemen. Dit is waarom dit deel van de regel, als uitzondering op het algemene uitgangspunt (onder 1.), in de gebruiksregel is opgenomen. Wij achten een vergunning op grond van de Nbw (dan wel een verklaring dat een vergunning niet nodig is) een voldoende onderbouwing voor het vaststellen dat er geen sprake is van een negatief effect. Voor de Nbw-vergunning en het bestemmingsplan moet namelijk een overeenkomstige beoordeling plaatsvinden. Daarbij moet ook worden opgemerkt dat het niet past dat een activiteit die door het (voor de Nbw) bevoegd gezag op grond van de Nbw mogelijk wordt gemaakt, door ons, op grond van het bestemmingsplan, op basis van overeenkomstige overwegingen, niet mogelijk wordt gemaakt.

Om inzicht te geven in de werkwijze van de gebruiksregel is het volgende rekenvoorbeeld opgesteld.

Een agrarisch ondernemer mag op grond van een vergunning op 10 juni 1994 op zijn bedrijf 100 melk- en kalfkoeien houden. Uit de vergunning blijkt ook dat de koeien in een stalgebouw met een emissiefactor van 10 kg ammoniak/koe/jaar mogen worden gehouden. Hiermee is de ammoniakemissie van het bedrijf 1.000 kg ammoniak/jaar. Uit de resultaten van het verspreidingsmodel voor het bepalen van de ammoniakdepositie blijkt

dat door deze emissie er sprake is van een stikstofdepositie van 2 mol stikstof/hectare/jaar op het Natura 2000-gebied De Alde Feanen. Dit is de bestaande situatie voor een project.

De agrarisch ondernemer wil het aantal melk- en kalfkoeien op zijn bedrijf vergroten tot 200. Hiervoor wil de ondernemer het bestaande stalgebouw vergroten. De emissiefactor van dit vergrote stalgebouw is ook 10 kg ammoniak/koe/jaar waardoor in de nieuwe situatie de ammoniakemissie van het bedrijf 2.000 kg ammoniak/jaar is. Uit het verspreidingsmodel blijkt dat door deze emissie de stikstofdepositie op De Alde Feanen toeneemt tot 3 mol stikstof/hectare/jaar. De vraag is nu of deze vergroting op grond van de gebruiksregel mogelijk is. Hiervoor is het toetsen van de aanvraag aan de hiervoor genoemde drie delen van de regel nodig.

1. *"Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend: het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van het houden van vee, zodanig dat er sprake is van een negatief effect op een Natura 2000-gebied door stikstofdepositie".*

Op basis van dit algemene uitgangspunt en de omschrijving van het begrip "negatief effect op een Natura 2000-gebied door stikstofdepositie" mag er door de vergroting 'per saldo geen toename van de stikstofdepositie in een Natura 2000-gebied zijn'. Zoals hiervoor al is opgemerkt blijkt dat in de nieuwe situatie de ammoniakdepositie in het Natura 2000-gebied De Alde Feanen toeneemt van 2 tot 3 mol stikstof/hectare/jaar. Er is dan ook sprake van een toename waardoor de vergroting op grond van dit deel van de gebruiksregel niet mogelijk is.

Om de vergroting toch mogelijk te maken zijn aanvullende maatregelen nodig. Zoals ook in de planMER is uiteengezet, is een mogelijke maatregel het realiseren van een stalgebouw met een beperkte ammoniakemissie. Een keuze die de ondernemer zou kunnen maken is om niet het bestaande stalgebouw te vergroten maar deze te slopen en een nieuw stalgebouw te bouwen met een emissiefactor van 5 kg ammoniak/koe/jaar. Hiermee blijft de ammoniakemissie van het bedrijf 1.000 kg ammoniak/jaar en de ammoniakdepositie op De Alde Feanen zeer waarschijnlijk ook 2 mol stikstof/hectare/jaar. Door het uitvoeren van dergelijke maatregelen is de vergroting op grond van dit deel van de gebruiksregel wel mogelijk.

2. *"Met uitzondering van: het bestaand gebruik, met dien verstande dat als referentiedatum voor het bestaand gebruik in afwijking van het bepaalde in artikel 1, sub 19 wordt verstaan de referentiedata die zijn genoemd in bijlage 4 bij deze regels".*

In de bestaande situatie worden 100 melk- en kalfkoeien gehouden met een ammoniakemissie van 1.000 kg ammoniak/jaar en een stikstofdepositie van 2 mol stikstof/hectare/jaar op De Alde Feanen. Dit is het bestaand gebruik.

In de nieuwe situatie worden 200 melk- en kalfkoeien gehouden en is de ammoniakemissie 2.000 kg ammoniak/jaar. De stikstofdepositie op De Alde Feanen is in de nieuwe situatie 3 mol stikstof/hectare/jaar. Dit gebruik komt niet overeen met het bestaand gebruik. De vergroting op grond van dit deel van de gebruiksregel is niet mogelijk.

3. *"Met uitzondering van: het op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 vergunde gebruik".*

Zoals hiervoor is opgemerkt is een toename van de stikstofdepositie op een Natura 2000-gebied niet per se onmogelijk maar is hiervoor een vergunning op grond van de Nbw nodig.

Het verlenen van een vergunning op grond van de Nbw is alleen mogelijk als er geen sprake is van een (significant) negatief effect op een Natura 2000-gebied. Deze vergunning wordt door de provincie verleend. Als uit de vergunning op grond van de Nbw blijkt dat de toename van 2 mol stikstof/hectare/jaar tot 3 mol stikstof/hectare/jaar mogelijk is, dan is de vergroting ook op grond van dit deel van de gebruiksregel mogelijk.

Ad. A1:

Zoals uit de algemene toelichting hiervoor blijkt, is de referentiedatum voor ieder Natura 2000-gebied in beginsel een verschillende. De door LTO genoemde 10 juni 1994 geldt voor 3 van de 16 gebieden uit de PlanMER; voor de overige gebieden gelden andere referentiedata.

De bestaande situatie wordt vastgesteld door te bepalen welke situatie, op grond van de op de referentiedatum geldende vergunningen mogelijk was. Belangrijk hierbij zijn natuurlijk de stikstofemissie van het agrarisch bedrijf en de stikstofdepositie vanwege deze emissie op een Natura 2000-gebied. Voor het bepalen van de bestaande situatie voor een project is dit voldoende.

Voor een plan zoals een bestemmingsplan (maar ook voor een structuurvisie, wijzigingsplan of uitwerkingsplan) moet ook nog bepaald worden wat de werkelijke situatie was². Dit is niet altijd makkelijk te bepalen. Wat belangrijk is, is dat zo goed als mogelijk wordt bepaald wat de werkelijke situatie zou kunnen zijn geweest op de referentiedatum. Voor wat betreft het aantal stuks vee kan hiervoor mogelijk gebruik worden gemaakt van de informatie van de Landbouwtelling. Op basis hiervan is te bepalen wat het werkelijke aantal stuks vee ongeveer was in het jaar van de referentiedatum.

De agrarisch ondernemer en de gemeente zijn samen verantwoordelijk voor het kunnen aantonen wat de bestaande situatie op de referentiedatum is. De ondernemer moet namelijk kunnen aantonen dat zijn bedrijfsvoering niet in strijd met (de gebruiksregels van) het bestemmingsplan. Wij moeten kunnen bewijzen, indien we vermoeden dat er strijd is met (de gebruiksregels van) het bestemmingsplan, dat de agrarisch ondernemer inderdaad in overtreding is.

---

² Er wordt verondersteld dat er een verschil is tussen de bestaande situatie voor een project en de bestaande situatie voor een plan (zie hiervoor ook het verschil in de uitspraken van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 13 februari 2013 (LJN: BZ1284) en 1 mei 2013 (LJN: BZ9083)). Voor een project (hiervoor is een vergunning nodig) wordt de bestaande situatie bepaald op basis van de op de referentiedatum geldende vergunningen. De bestaande situatie voor een plan is de werkelijke situatie op de vaststellingsdatum van het plan. Als voorbeeld: een agrarisch ondernemer heeft op de referentiedatum een vergunning voor het houden van 120 stuks melkvee op zijn bedrijf, maar het werkelijke aantal wat gehouden wordt is 90. Voor een project worden in de bestaande situatie op dit bedrijf 120 stuks melkvee gehouden maar in de bestaande situatie voor een plan het werkelijke aantal van 90. Wij zijn van mening dat het bestemmingsplan een ruimtelijk kader is voor projecten en hebben dan ook de keuze gemaakt om het beoordelingskader voor projecten in het bestemmingsplan te verwerken (derhalve het vergunde aantal).

Ad. A2

Als het aantal stuks vee dat na de referentiedatum gehouden wordt groter is dan het aantal dat op de referentiedatum gehouden werd, is het mogelijk dat voor het houden van het vee een vergunning op grond van de Nbw nodig is. Daarbij is het ook mogelijk dat deze vergunning niet is verleend. Het houden van een groter aantal stuks vee is dan mogelijk ook in strijd met de Nbw.

In de eerste plaats is diegene die de activiteit onderneemt er ook verantwoordelijk voor dat de activiteit niet in strijd is met de wet- en regelgeving. Dit betekent ook dat wanneer voor de activiteit een vergunning nodig is, het in de eerste plaats ook diegene die de activiteit onderneemt is, die er verantwoordelijk voor is dat deze vergunning ook verkregen is. Wanneer deze vergunning niet verkregen kan worden moet de activiteit binnen de algemene regels van de wet- en regelgeving passen. Met andere woorden: het is in de eerste plaats de agrarisch ondernemer die er verantwoordelijk voor is dat er een vergunning op grond van de Nbw is verkregen (als deze nodig is) voor het houden van het vee.

Een vergunning op grond van de Nbw wordt verleend door de provincie. Tot 25 april 2013 was er geen koppeling tussen een dergelijke vergunning en een bouw- of milieuvergunning (nu onderdeel van de omgevingsvergunning). Dit betekent dan ook dat wij tot 25 april 2013 niet verantwoordelijk kunnen zijn voor het wel of niet verkregen zijn van een vergunning op grond van de Nbw.

Na 25 april 2013 bestaat er een koppeling tussen een omgevingsvergunning en de Nbw. Deze koppeling betekent dat een omgevingsvergunning, voor een activiteit waarvoor ook een vergunning op grond van de Nbw nodig is, alleen kan worden verleend als van de provincie een zogenoemde verklaring van geen bedenkingen is ontvangen. Deze verklaring wordt alleen gegeven als de activiteit geen (significant) negatief effect heeft op een Natura 2000-gebied. De coördinatie tussen een omgevingsvergunning en een vergunning op grond van de Nbw die tot 25 april 2013 niet plaatsvond, vindt nu wel plaats. Het is nu dan ook niet meer mogelijk om een omgevingsvergunning te verkrijgen voor een activiteit die in strijd is met de Nbw.

Op het moment dat er sprake is van een melding in het kader van het Activiteitenbesluit zal de gemeente een check doen of de agrarisch ondernemer tevens beschikt over een Nbw-vergunning of een verklaring van de provincie dat deze niet nodig is. Indien blijkt dat een dergelijke vergunning noodzakelijk is, zal de gemeente de agrarisch ondernemer hier op wijzen. Wij kunnen een correcte melding op grond van het Activiteitenbesluit niet weigeren. De gebruiksregel uit het bestemmingsplan dient in dit geval als een achtervang omdat door de agrarisch ondernemer moet zijn aangetoond dat er geen sprake is van een negatief effect door stikstofdepositie.

Conclusie:

Het bezwaar van LTO Noord tegen de gebruiksregel delen wij niet. Omdat uit de zienswijze van LTO Noord blijkt dat de gebruiksregel mogelijk onvoldoende duidelijk is, is de hiervoor opgenomen algemene toelichting op de gebruiksregel ook in de toelichting van het bestemmingsplan opgenomen.

B. *In de regels, toelichting en bijlagen van het bestemmingsplan wordt betoogd dat een agrariër wel kan uitbreiden met melkvee door het nemen van*

technische maatregelen die de uitbreiding van stikstofemissie tegengaan. LTO Noord geeft aan bezorgd te zijn dat aanvragers van omgevingsvergunningen voor de uitbreiding van hun melkveehouderij in bezwaarprocedures terecht komen. Er kunnen bezwaren komen tegen verleende vergunningen voor het houden van meer vee omdat bezwaarmakers betogen dat de vergunning is verleend in strijd met de specifieke gebruiksregel van artikel 3.4.a. Als het bezwaar tot in hoogste instantie standhoudt heeft de melkveehouderij in Leeuwarden een groot probleem.

Reactie:

Zoals in de reactie op de hiervoor onder A opgenomen opmerking van LTO is opgemerkt, is bij het opstellen van de gebruiksregel aangesloten op de Nbw. Dit betekent dat wanneer een bepaalde activiteit op grond van de Nbw is toegestaan, er ook geen strijd is met de betreffende gebruiksregel uit het bestemmingsplan.

In de reactie hiervoor is ook opgemerkt dat het na 25 april 2013 niet meer mogelijk is om een omgevingsvergunning te verkrijgen voor een activiteit (zoals het houden van vee) die in strijd is met de Nbw. Omdat de gebruiksregel aansluit op de Nbw, kan de betreffende activiteit dan ook niet in strijd zijn met de gebruiksregel. Overigens merken wij op dat de door LTO bedoelde bezwaren tegen de omgevingsvergunning op grond van de gebruiksregels ook ingediend kunnen worden op grond van de Nbw, al dan niet in samenhang met een omgevingsvergunning.

Dit betekent niet dat bezwaren tegen omgevingsvergunningen voor het houden van vee niet mogelijk zijn. Het is echter niet belangrijk of er bezwaren mogelijk zijn maar dat de onderbouwing voor het besluit voor het verlenen van de omgevingsvergunning voldoende is om de bezwaren te weerleggen. Omdat voor de Nbw een zeer goede onderbouwing van de effecten van de activiteit op een Natura 2000-gebied nodig is, zijn wij van mening dat een dergelijke onderbouwing voldoende is om bezwaren te weerleggen.

- C. *LTO wil een alternatief aanreiken dat door tal van gemeenten in meerdere provincies toegepast wordt. Aangegeven wordt dat het alternatief een voldoende "slot op de deur" is om de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden te garanderen. Aangegeven wordt dat ook milieuorganisaties zich geschaard hebben achter deze oplossing. Het alternatief is als bijlage bijgevoegd. Verzocht wordt deze regeling op te nemen in plaats van de specifieke gebruiksregel zoals opgenomen in artikel 3.4.a van het ontwerpbestemmingsplan.*

Reactie:

Zoals in de reactie op de hiervoor onder A opgenomen zienswijze van LTO is opgemerkt, zijn verschillende regels voor te stellen om een toename van de stikstofdepositie in een Natura 2000-gebied te voorkomen. Bij de keuze voor een regel waren, zoals hiervoor ook is opgemerkt, voor ons twee voorwaarden belangrijk:

1. Op basis van de regel is het bestemmingsplan niet in strijd met de Nbw en is sprake van een uitvoerbaar bestemmingsplan;
2. Op basis van de regel worden, in vergelijking met de Nbw, geen aanvullende beperkende voorwaarden in het bestemmingsplan opgenomen.

Voor wat betreft de onder 1. opgenomen voorwaarde betekent dit dat in het bestemmingsplan moet zijn "verzekerd dat (na de referentiedatum) de stikstofdepositie (...) in een Natura 2000-gebied (...) per saldo niet is

toegenomen of zal toenemen". Hiervoor is de bouw- en gebruiksregel (met afwijkingmogelijkheid) die in het door LTO voorgestelde alternatief is opgenomen niet voldoende.

Samengevat mogen op grond van de bouwregel alleen nieuwe stalgebouwen worden gebouwd als er geen sprake is van:

- een toename van de ammoniakemissie van het betreffende veehouderijbedrijf, of;
- gevolgen voor de instandhoudingsdoelstelling van een Natura 2000-gebied als gevolg van ammoniakdepositie (als er toch sprake is van een toename van de ammoniakemissie van het bedrijf).

Deze bouwregel is niet voldoende omdat niet is uit te sluiten dat binnen bestaande stalgebouwen nog ruimte is voor het houden van een groter aantal stuks vee dan het aantal dat op de referentiedatum gehouden werd.

Als voorbeeld: op een agrarisch bedrijf staat een stalgebouw waarin het houden van 100 stuks melk- en kalfkoeien mogelijk en vergund is. Op de referentiedatum werden er 75 stuks gehouden. Dit betekent dat binnen het bestaande stalgebouw een toename van 25 stuks melk- en kalfkoeien mogelijk is. Hierdoor is ook, wanneer niet een nieuw stalgebouw gebouwd wordt, een toename van de ammoniakemissie van het bedrijf mogelijk (zie ook voetnoot 2).

Uit dit voorbeeld blijkt ook dat wanneer alleen een omgevingsvergunning voor het houden van een groter aantal stuks vee wordt aangevraagd en hiervoor de bouw van een nieuw stalgebouw niet nodig is, de beoordeling van de toename van de ammoniakemissie en de effecten op de Natura 2000-gebieden hiervan niet plaatsvindt: een omgevingsvergunning voor het bouwen is dan niet nodig. De beoordeling/handhaving in het kader van de Nbw is een taak van de provincie als bevoegd gezag en volgt niet uit het bestemmingsplan.

Daarbij is de bouwregel zoals die in het alternatief van LTO is opgenomen ook niet voldoende omdat niet is omschreven in vergelijking met welke situatie er geen sprake mag zijn van een toename van de ammoniakemissie van het bedrijf. Er wordt dus geen referentiesituatie vastgelegd in de regeling die LTO voorstelt. Wij zijn van mening dat de regeling van de LTO spanning kan opleveren met het begrip "goede ruimtelijke ordening" omdat er vanwege het ontbreken van een referentiesituatie onvoldoende rechtszekerheid wordt geboden, zowel voor agrarisch ondernemer als voor de omgeving.

Op basis van deze overwegingen voldoet de bouw- en gebruiksregel (met afwijkingmogelijkheid) die in het door LTO voorgestelde alternatief is opgenomen dan ook niet aan de voorwaarden. Een bestemmingsplan op basis van deze regel is in strijd met de Nbw waardoor geen sprake is van een uitvoerbaar bestemmingsplan.

Als aanvulling hierop wordt ook nog opgemerkt dat de bouwregel, zoals voorgesteld door LTO, in vergelijking met de in het ontwerpbestemmingsplan opgenomen gebruiksregel ook nog een aanvullende voorwaarde stelt. Op grond van de bouwregel is voor het bouwen van een nieuw stalgebouw waarbij sprake is van een toename van de ammoniakemissie een omgevingsvergunning voor het bouwen (van het stalgebouw), een omgevingsvergunning voor het afwijken van het bestemmingsplan en mogelijk een vergunning op grond van de Nbw nodig. Op grond van de gebruiksregel is alleen een omgevingsvergunning voor het bouwen en mogelijk een vergunning op grond van de Nbw nodig. Omdat de

omgevingsvergunning voor het bouwen en mogelijk een vergunning op grond van de Nbw altijd nodig zijn stelt de gebruiksregel geen aanvullende voorwaarden. Op grond van de bouwregel van LTO is een 'aanvullende' vergunning nodig (waarbij moet worden opgemerkt dat de omgevingsvergunning voor het bouwen en voor het afwijken van het bestemmingsplan één vergunning is, maar er moet wel een aanvullende onderbouwing voor worden opgesteld).

Conclusie:

De bouw- en gebruiksregel (met afwijkingsmogelijkheid) die in het door LTO voorgestelde alternatief is opgenomen wordt niet in het bestemmingsplan opgenomen in plaats van de in het ontwerpbestemmingsplan opgenomen gebruiksregel.

- D. *Voorgesteld wordt om in lijn met de Verordening Romte van de provincie, wel of niet via de Nije Pleats methode, een bouwblok grootte van 3 hectare mogelijk te maken. Indien door toenemende ammoniakemissie vanuit de veehouderij de ammoniakdepositie op Natura 2000-gebieden significant negatieve gevolgen heeft dan bestaat de mogelijkheid om via de adequate formulering van de regels de kans daarop uit te sluiten. De alternatieve regels in de bijlage garanderen dat er geen significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden kunnen optreden.*

Reactie:

Zoals reeds aangegeven in onze reactie naar aanleiding van de overlegreactie betreft het hier een conserverend bestemmingsplan waarbij de mogelijkheden van het vorige bestemmingsplan zijn overgenomen. In verband met de uitkomsten van de passende beoordeling is besloten de op grond van de Verordening Romte geboden mogelijkheid tot een bouwvlak van 3 hectare niet op te nemen als extra wijzigingsbevoegdheid. Dit betekent echter niet dat de gemeente Leeuwarden geen medewerking wil verlenen aan dergelijke uitbreidingen. In voorkomende gevallen zal (indien de ontwikkeling mogelijk blijkt op grond van alle omgevingsaspecten) een procedure op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo / omgevingsvergunning) of de Wet ruimtelijke ordening (Wro / partiële herziening bestemmingsplan) worden doorlopen. Op deze manier kan maatwerk worden geleverd.

De voorgestelde 3 hectare wordt dan ook niet opgenomen in het bestemmingsplan.

Hierbij willen wij nog benadrukken dat zowel bij nieuwe agrarische bouwvlakken als bij vergrotingen van bestaande bouwvlakken de landschappelijke inpassing een zeer belangrijk aandachtspunt is. Indien er een bouwvlak ontstaat van ten hoogste 1,5 hectare, moet er worden voorzien in een goede landschappelijke inpassing van de uitbreiding. Indien er een bouwvlak ontstaat dat groter is dan 1,5 hectare, wordt het procesmodel Nije Pleats dan wel een daarmee vergelijkbare integrale methode toegepast.

- E. *Gepleit wordt voor een goothoogte van 5 meter conform de Verordening Romte. In veel gevallen is een goothoogte van 4 meter wel voldoende, maar in stallen met de voergangen aan de zijkant wordt veilig werken bij een goothoogte van 4 meter riskant. Weliswaar kan bij afwijking de goothoogte hoger echter wordt de argumentatie gemist waarom vast te houden aan 4 meter. Een goothoogte van 5 meter bij recht is in lijn met wat de provincie toestaat en zeker in lijn met nagenoeg alle andere gemeenten in Fryslân.*

Reactie:

Een goothoogte bij recht van 5 meter wordt vanuit stedenbouwkundig oogpunt niet in alle gevallen wenselijk geacht in het buitengebied. Om toch nog enige sturing te kunnen geven is er dan ook voor gekozen, conform het voorgaande bestemmingsplan, een afwijkingmogelijkheid op te nemen voor die gevallen waarin een goothoogte hoger dan 4.0 m is voorzien (met een maximum tot 7.5 m). Aangezien het een binnenplanse afwijkingmogelijkheid betreft is er nog steeds sprake van een reguliere procedure, die qua doorlooptijd niet afwijkt van een aanvraag die bij recht past.

Zienswijze 3

Eigenaar/gebruiker van het perceel Pundyk 2 te Wytgaard

- A. *In eerste instantie heeft eigenaar/gebruiker telefonisch gevraagd of er mogelijkheden zijn om het bouwvlak iets aan te passen. Reden hiervoor is een eventueel nieuw te bouwen ligboxenstal op ongeveer dezelfde locatie als de huidige stal. Omdat de grens van het bouwvlak in het ontwerpbestemmingsplan exact langs de muur van de bestaande stal loopt, is verzocht het bouwvlak iets te verruimen om te voorkomen dat muur van de nieuwe stal anders net iets buiten het bouwvlak zou kunnen komen te liggen. Naar aanleiding van dit telefoongesprek is het verzoek bevestigd via de mail.*

Eigenaar/gebruiker verzoekt om het bouwvlak van het perceel Pundyk 2 (de zuidwestgrens langs de ligboxenstal) ongeveer 3 meter naar het zuidwesten (Wytgaardstervaart kant) te verplaatsen omdat het bouwvlak zoals opgenomen in het ontwerpbestemmingsplan precies langs de muur van de ligboxenstal loopt. Als bijlage bij het verzoek zit een tekening met het door de eigenaar/gebruiker gewenste bouwvlak.

Reactie:

Het bouwvlak is aangepast conform het verzoek. De hier toegevoegde vierkante meters zijn aan de oostzijde in mindering gebracht zodat het totale bouwvlak even groot is gebleven.

Zienswijze 4

Eigenaar/gebruiker van het perceel Pundyk 6 te Wytgaard

- A. *Indiener van de zienswijze geeft aan de vorm van het bouwperceel aangepast te willen zien om reden van het voeren van een modern landbouwbedrijf.*

Reactie:

In verband met deze reactie is contact opgenomen met de indiener van de zienswijze. Tijdens dit gesprek is het nieuw beoogde bouwvlak voorgelegd. Het nieuw beoogde bouwvlak levert geen problemen op ten aanzien van andere bebouwing in de omgeving. Medewerking aan het wijzigen van het bouwvlak is dan ook mogelijk met dien verstande dat de vierkante meters gelijk blijven aan de vierkante meters van het bouwvlak zoals opgenomen in het ontwerpbestemmingsplan.

- B. *Met betrekking tot de aanwijzingen cultuurhistorie in bijlage 4 heeft de indiener van de zienswijze de volgende bezwaren:*
12, kerkepad: *het betreft een pad in de percelen van de indiener van de zienswijze dat nog niet in Schotanus 1718 voorkwam. Tegenwoordig bestaat het uit betonplaten en -bruggen. Elke vorm van historie ontbreekt hier. Binnen drie jaar komt ook nog de NoordWest 380 kV-lijn hierboven te liggen.*

Reactie:

Het betreft een voetpad tussen Wytgaard en Wirdum. Het smalle, langgerekte perceel waarop het pad ligt is eigendom van de gemeente Leeuwarden. Het pad staat niet op Schotanus 1718 omdat op deze kaart geen enkel voetpad staat aangegeven. Wel is bekend dat het pad in 1839 voor het grietenijbestuur de moeite waard was om te verharderen. Dit pad is getoetst aan de criteria die te vinden zijn in bijlage 4 (cultuurhistorische inventarisatie) van het bestemmingsplan. Het pad scoort 'hoog' op de criteria zichtbaarheid, toegankelijkheid en zeldzaamheid, en 'gemiddeld' op gaafheid en ensemblewaarde. De cultuurhistorische waarde is daarmee dusdanig hoog dat deze via het bestemmingsplan dient te worden beschermd. De aanleg van de hoogspanningslijn heeft in dezen geen relatie met (de bescherming van) het voetpad. Deze zienswijze leidt dan ook niet tot een aanpassing.

- C. **26, restanten kronkelende loop van oude waterloop:** *het betreft een loop die nog niet in Schotanus 1718 voorkwam. Tevens zijn het zulke kleine percelen dat deze in een buitengebied met kerntaak landbouw niet rendabel te bewerken zijn. Ook is met de provincie afgesproken in het verkoopcontract van naastliggende gedeeltes van percelen dat de provincie gedeeltes van deze sloten zal dempen.*

Reactie:

Uit het door de indiener van de zienswijze overhandigde contract blijkt dat in het kader van een grondtransactie er inderdaad afspraken zijn vastgelegd. Voor het betreffende gedeelte is dan ook de dubbelbestemming Waarde - Cultuurhistorie van de verbeelding verwijderd.

- D. *Betreffende pagina 56 van de toelichting onder het kopje "Onderzoek": hierin wordt zeer onduidelijk beschreven wat de afstand van de bebouwing van een melkveebedrijf tot de afstand van een voor bewoning bedoelde ruimte van derden mag zijn. Dit is namelijk 50 meter. Uit deze tekst zou je op kunnen maken dat dit 100 meter zou zijn.*

Reactie:

Op grond van de VNG handreiking 'Bedrijven en milieuzonering' geldt voor het fokken en houden van rundvee maximaal milieucategorie 3.2. Voor deze milieucategorie geldt een *richtwaarde* van 100 meter voor het aspect geur, 30 meter voor het aspect stof en 30 meter voor het aspect geluid. Deze afstanden worden gehanteerd als *richtwaarde* voor nieuwe ruimtelijke plannen. Van deze *richtwaarden* kan echter gemotiveerd worden afgeweken (bijvoorbeeld naar aanleiding van maatwerk onderzoek -bijvoorbeeld geuronderzoek of akoestisch onderzoek- waaruit blijkt dat de inrichting minder "milieurimte" nodig heeft). De afstand van 50 meter die door de indiener van de zienswijze wordt genoemd is de *grenswaarde* die geldt op grond van de Wet geurhinder en veehouderij. Aan deze afstand moet altijd worden voldaan.

Het schema, zoals opgenomen op blz. 56 met betreffende afstanden, die gehanteerd worden voor nieuwe ruimtelijke plannen, is dan ook correct en behoeft geen aanpassing.

Toevoeging van het begrip "bed en brochje" (zie bijlage 2 ambtshalve wijzigingen) brengt mee dat de verwijzing in artikel 3.4.a "specifieke gebruiksregels" naar het begrip "bestaand" wordt aangepast van sub 19 naar sub 20. Waar in deze bijlage wordt verwezen naar artikel 1, sub 19 zal in de vastgestelde versie worden verwezen naar sub 20.